

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (otrā palāta)

2019. gada 19. decembrī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Kopējie noteikumi dabasgāzes iekšējam tirgum – Direktīva 2009/73/EK – 41. panta 11. punkts – Ar sistēmas operatoram uzliktajiem pienākumiem saistīto strīdu izšķiršana – Strīdu izšķiršanas iestādes pieņemto lēmumu iedarbība laikā – Tiesiskā drošība – Tiesiskā palāvība

Lietā C-236/18

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Cour de cassation* (Francija) ir iesniegusi ar lēmumu, kas pieņemts 2018. gada 21. martā un kas Tiesā reģistrēts 2018. gada 29. martā, tiesvedībā

GRDF SA

pret

Eni Gas & Power France SA,

Direct énergie,

Commission de régulation de l'énergie,

Procureur général près la cour d'appel de Paris,

TIESA (otrā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs A. Arabadžijevs [*A. Arabadjiev*], tiesneši T. fon Danvics [*T. von Danwitz*] un K. Vajda [*C. Vajda*] (referents),

ģenerālvokāts: J. Tančevs [*E. Tanchev*],

sekretāre: V. Džakobo-Peironna [*V. Giacobbo-Peyronnel*], administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2019. gada 6. marta tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

- *GRDF SA* vārdā – *F. Boucard, H. Savoie* un *D. Théophile*, advokāti,
- *Eni Gas & Power France SA* vārdā – *J. Rousseau* un *F. Prunet*, advokāti,
- *Direct énergie* vārdā – *F. Molinié, O. Fréget* un *L. Eskenazi*, advokāti,

* Tiesvedības valoda – franču.

– Francijas valdības vārdā – *S. Horrenberger* un *D. Colas*, kā arī *A.-L. Desjonquères* un *C. Mosser*, pārstāvji,

– Eiropas Komisijas vārdā – *O. Beynet* un *Y. G. Marinova*, pārstāves,

noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus 2019. gada 22. maija tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2009/73/EK (2009. gada 13. jūlijs) par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz dabasgāzes iekšējo tirgu un par Direktīvas 2003/55/EK atcelšanu (OV 2009, L 211, 94. lpp.), it īpaši šīs direktīvas 41. panta 11. punktu.
- 2 Šis lūgums ir iesniegts tiesvedībā starp *GRDF SA*, dabasgāzes sadales sistēmas operatoru Francijā, no vienas puses, un *Eni Gas & Power France SA* (turpmāk tekstā – “*Eni Gas*”) un *Direct énergie*, dabasgāzes piegādātājiem, kā arī *Commission de régulation de l'énergie* (Elektroenerģijas regulators, Francija, turpmāk tekstā – “*CRE*”) un *procureur général près la cour d'appel de Paris* (Parīzes apelācijas tiesas ģenerālprokurors, Francija), no otras puses, par pārvades līgumiem, kuru rezultātā uz piegādātājiem tiek pārnests risks par galalietotāju nesamaksātajām summām un pienākums nodrošināt klientu pārvaldību.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

Direktīva 2003/55/EK

- 3 Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2003/55/EK (2003. gada 26. jūnijs) par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz dabasgāzes iekšējo tirgu un par Direktīvas 98/30/EK atcelšanu (OV 2003, L 176, 57. lpp.) 18. panta “Trešo personu pieeja” 1. punktā bija paredzēts:

“Dalībvalstis nodrošina tādas sistēmas ieviešanu, kas trešai personai dod pieeju pārvades un sadales sistēmai un [sašķidrinātas dabasgāzes] objektiem, pamatojoties uz publicētu tarifu, ko piemēro visiem tiesīgiem patērētājiem, tostarp piegādes uzņēmumiem, un piemēro objektīvi un bez sistēmas lietotāju diskriminācijas. Dalībvalstis nodrošina to, ka šos tarifus vai metodiku, ko izmanto tarifu aprēķināšanā, 25. panta 1. punktā minētā pārvaldes iestāde apstiprina pirms to stāšanās spēkā un ka šie tarifi un metodika, ja apstiprina vienīgi metodiku, tiek publicēti pirms to stāšanās spēkā.”

- 4 Saskaņā ar šīs direktīvas 33. panta 1. punktu dalībvalstis bija jāstājas spēkā normatīv[ajiem] un administratīv[ajiem] akt[iem], kas vajadzīgi, lai vēlākais līdz 2004. gada 1. jūlijam izpildītu šīs direktīvas prasības.

Direktīva 2009/73

5 Direktīvas 2009/73 4., 6., 25., 30., 32. un 40. apsvērumā ir teikts:

“(4) Taču patlaban pastāv šķēršļi, lai Kopienā gāzi varētu pārdot ar vienādiem noteikumiem, bez diskriminācijas vai ierobežojumiem. Jo īpaši visās dalībvalstīs vēl nepastāv nediskriminējoša piekļuve tīkliem un vienlīdz efektīva regulatīvā uzraudzība.

[..]

(6) Nenodalot tīklus no ražošanas un piegādes darbībām (efektīva nodalīšana), pastāv risks ne vien saskarties ar diskrimināciju tīkla vadīšanā, bet arī risks, ka vertikāli integrēti uzņēmumi zaudē stimulu veikt pienācīgus ieguldījumus tīklos.

[..]

(25) No nediskriminējošas piekļuves sadales tīkliem ir atkarīga pakārtota piekļuve lietotājiem mazumtirdzniecības līmenī. Taču diskriminācijas iespējas trešo personu piekļuves un ieguldījumu ziņā sadales līmenī ir mazākas nekā pārvades līmenī, kur pārslodze un ražošanas interešu ietekme kopumā ir lielāka nekā sadales līmenī. Turklāt sadales sistēmu operatoru juridiskā un funkcionālā nodalīšana atbilstoši Direktīvai [2003/55] bija prasīta vienīgi no 2007. gada 1. jūlija, un tās ietekme uz dabasgāzes iekšējo tirgu vēl nav novērtēta. Spēkā esošie juridiskās un funkcionālās nodalīšanas noteikumi var nodrošināt efektīvu nodalīšanu, ja tos skaidrāk definē, atbilstoši īsteno un cieši pārrauga. Lai panāktu vienādus noteikumus mazumtirdzniecībā, būtu jāuzrauga sadales sistēmu operatoru darbība, lai tie neizmantoju vertikāli integrēta uzņēmuma priekšrocības attiecībā uz to konkurētspēju tirgū, jo īpaši saistībā ar mājāsaimniecību lietotājiem vai maziem lietotājiem, kas nav mājāsaimniecību lietotāji.

[..]

(30) Lai dabasgāzes iekšējais tirgus darbotos pareizi, energoregulatoriem ir jāspēj pieņemt lēmumus par visiem atbilstošiem regulēšanas jautājumiem un jābūt pilnīgi neatkarīgiem no visām citām publiskām un privātām interesēm. Tas neliedz īstenot ne tiesu iestāžu veiktu pārskatīšanu, ne parlamentāro pārraudzību atbilstīgi dalībvalstu konstitucionālajām tiesībām. [..]

[..]

(32) Valstu regulatīvajām iestādēm vajadzētu būt iespējai noteikt vai apstiprināt tarifus vai to aprēķināšanas metodiku, pamatojoties uz pārvades sistēmas operatora vai sadales sistēmas operatora(-u), vai sašķidrīnātas dabasgāzes (SDG) sistēmas operatora priekšlikumu vai arī pamatojoties uz priekšlikumu, par ko vienojušies šie operatori un tīkla lietotāji. Pildot šos uzdevumus, valstu regulatīvajām iestādēm būtu jānodrošina, ka pārvades un sadales tarifi ir nediskriminējoši un atspoguļo izmaksas, kā arī jāņem vērā tīkla robežizmaksas, no kurām ilgtermiņā izvairās, izmantojot pieprasījuma regulēšanas pasākumus.

[..]

(40) Piegādes drošuma nolūkā būtu jākontrolē piedāvājuma un pieprasījuma līdzsvars atsevišķās dalībvalstīs, un pēc kontroles veikšanas būtu jāsaģatavo ziņojums par stāvokli Kopienā, ņemot vērā teritoriju starpsavienojuma jaudu. Šāda kontrole būtu jāveic pietiekami savlaicīgi, lai varētu veikt atbilstīgus pasākumus, ja ir apdraudēts piegādes drošums. Vajadzīgās tīkla infrastruktūras, tostarp starpsavienojuma jaudas, izveidei un uzturēšanai būtu jāsekmē stabila gāzes apgāde.”

6 Šīs direktīvas 1. panta 1. punktā tās priekšmets ir definēts šādi:

“Ar šo direktīvu paredz kopīgus noteikumus dabasgāzes pārvadei, sadalei, piegādei un uzglabāšanai. Ar to nosaka normas, kas attiecas uz dabasgāzes nozares organizāciju un darbību, piekļuvi tirgum, kritērijiem un procedūrām, ko piemēro, piešķirot atļaujas dabasgāzes pārvadei, sadalei, piegādei un uzglabāšanai, kā arī uz sistēmu vadišanu.”

7 Minētās direktīvas 32. panta “Trešo personu piekļuve” 1. punktā ir paredzēts:

“Dalībvalstis nodrošina tādas sistēmas ieviešanu, kas trešām personām dod piekļuvi pārvades un sadales sistēmām un SDG iekārtām, pamatojoties uz publicētiem tarifiem, ko piemēro visiem tiesīgajiem lietotājiem, tostarp piegādes uzņēmumiem, kā arī objektīvi un bez sistēmas lietotāju diskriminācijas. Dalībvalstis nodrošina, ka šos tarifus vai to aprēķināšanas metodiku pirms to stāšanās spēkā saskaņā ar 41. pantu apstiprina 39. panta 1. punktā minētā regulatīvā iestāde un ka šos tarifus un metodiku, ja apstiprina vienīgi metodiku, publicē pirms to stāšanās spēkā.”

8 Šīs pašas direktīvas 40. pantā “Regulatīvās iestādes vispārējie mērķi” ir noteikts:

“Pildot šajā direktīvā noteiktos regulatīvos uzdevumus, regulatīvā iestāde veic visus piemērotos pasākumus, lai 41. pantā izklāstīto pienākumu un pilnvaru robežās ciešā sadarbībā ar citām atbilstīgām valsts iestādēm, tostarp konkurences iestādēm, un neskarot to kompetenci, sekmētu šādu mērķu sasniegšanu:

a) ciešā sadarbībā ar Aģentūru, citu dalībvalstu regulatīvajām iestādēm un Komisiju sekmēt Kopienā konkurētspējīgu un drošu dabasgāzes iekšējo tirgu, kurš ilgtermiņā neapdraud vidi, un efektīvu tirgus atvēršanu visiem Kopienas lietotājiem un piegādātājiem, kā arī nodrošināt atbilstošus apstākļus gāzes tīklu efektīvai un uzticamai darbībai, ņemot vērā ilgtermiņa mērķus;

[..]

d) iespējami rentablākā veidā palīdzēt panākt uz patērētājiem orientētu drošu, uzticamu un efektīvu nediskriminējošu sistēmu izstrādi, kā arī veicināt sistēmu piemērotību un – atbilstīgi vispārīgiem enerģētikas politikas mērķiem [–] energoefektivitāti, kā arī gan liela un neliela apjoma gāzes ražošanas no atjaunīgiem enerģijas avotiem, gan decentralizētās ražošanas integrāciju pārvades un sadales tīklos;

[..].”

9 Direktīvas 2009/73 41. pantā “Regulatīvās iestādes pienākumi un pilnvaras” ir noteikts:

“1. “Regulatīvajai iestādei ir šādi pienākumi:

a) atbilstīgi pārredzamiem kritērijiem noteikt vai apstiprināt pārvades vai sadales tarifus vai to aprēķināšanas metodiku;

b) nodrošināt, ka pārvades un sadales sistēmu operatori un, attiecīgā gadījumā, sistēmu īpašnieki, kā arī visi dabasgāzes uzņēmumi pilda saistības, kas izriet no šīs direktīvas un citiem attiecīgajiem Kopienas tiesību aktiem, tostarp saistības, kas attiecas uz pārrobežu jautājumiem;

[..]

4. Dalībvalstis nodrošina, ka regulatīvajām iestādēm ir piešķirtas vajadzīgās pilnvaras, lai tās varētu efektīvi un bez kavēšanās veikt 1., 3. un 6. punktā minētos pienākumus. Tādēļ regulatīvajai iestādei ir vismaz šādas pilnvaras:

a) pieņemt dabasgāzes uzņēmumiem saistošus lēmumus;

[..]

6. Regulatīvo iestāžu kompetencē ir noteikt vai pietiekamu laiku pirms tās stāšanās spēkā apstiprināt vismaz tādu metodiku, ko izmanto, lai aprēķinātu vai paredzētu noteikumus un nosacījumus attiecībā uz:

a) pieslēgumu un piekļuvi valsts tīkliem, tostarp pārvades un sadales tarifiem, un noteikumiem un tarifiem, kas attiecas uz piekļuvi SDG iekārtām. Šie tarifi vai metodika ļauj veikt visus vajadzīgos ieguldījumus tīklos un SDG iekārtās, lai nodrošinātu tīklu un SDG iekārtu dzīvotspēju;

[..]

10. Regulatīvās iestādes ir pilnvarotas vajadzības gadījumā prasīt pārvades, glabātavu, SDG un sadales sistēmu operatoriem grozīt noteikumus, tostarp šajā pantā minētos tarifus un metodiku, lai nodrošinātu to samērīgumu un nediskriminējošu piemērošanu. [..]

11. Visas personas, kam ir sūdzības par pārvades, glabātavu, SDG vai sadales sistēmas operatoriem saistībā ar šajā direktīvā noteiktajiem operatora pienākumiem, var iesniegt sūdzību regulatīvajai iestādei, kas – rīkojoties kā domstarpību [strīdu] izšķiršanas iestāde – pieņem lēmumu divos mēnešos pēc sūdzības saņemšanas. [..]

[..]”

Direktīva 2009/72/EK

- 10 Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2009/72/EK (2009. gada 13. jūlijs) par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu un par Direktīvas 2003/54/EK atcelšanu (OV 2009, L 211, 55. lpp.) 37. panta 11. punktā ir paredzēts, ka “visas personas, kam ir sūdzības par pārvades vai sadales sistēmas operatoriem saistībā ar šajā direktīvā noteiktajiem operatora pienākumiem, var iesniegt sūdzību regulatīvajai iestādei, kas – rīkojoties kā domstarpību [strīdu] izšķiršanas iestāde – pieņem lēmumu divos mēnešos pēc sūdzības saņemšanas”.

Francijas tiesību akti

- 11 Enerģētikas kodeksa L.134-20. panta redakcijā, kas piemērojama pamatlīetas faktiem, otrajā un trešajā daļā ir paredzēts:

“[Strīdu izšķiršanas un sankciju piemērošanas] komitejas lēmums, kurā var būt iekļautas sankcijas, tiek pamatots, un tajā tiek precizēti tehniskie un finansiālie strīdu noregulēšanas noteikumi, ar kādiem tiek nodrošināta piekļuve L.134-19. pantā minētajiem tīkliem, būvēm un iekārtām, vai nepieciešamības gadījumā, to izmantošana.

Ja tas nepieciešams strīda izšķiršanai, Komiteja var objektīvi, pārredzami, nediskriminējoši un samērīgi paredzēt piekļuves nosacījumus minētajiem tīkliem, būvēm un iekārtām vai to izmantošanas nosacījumus.”

Pamatlieta un prejudiciālais jautājums

- 12 *Poweo* un *Direct énergie*, divas uzņēmēj sabiedrības, kas piegādā dabasgāzi, attiecīgi 2005. gada 21. jūnijā un 2008. gada 21. novembrī ar *GRDF*, Francijas dabasgāzes sadales sistēmas operatoru, noslēdza divus līgumus attiecībā uz dabasgāzes pārvadi sadales tīklā (turpmāk tekstā – “aplūkoto līgumi”). *Poweo* un *Direct énergie* vēlāk kļuva par *Poweo-Direct énergie*, bet pēc tam – par *Direct énergie*.
- 13 Aplūkotajos līgumos bija ietverta starpniecības klauzula, saskaņā ar kuru piegādātājiem bija noteikts pienākums atbilstoši tā sauktajiem “vienotajiem” līgumiem ar galalietotāju, proti, līgumiem, kuros ir kombinēti gāzes piegādes un sadales aspekti, sniegt starpniecības pakalpojumus *GRDF* labā galalietotājiem, nepastāvot iespējai vienoties par šo pakalpojumu cenu vai to sniegšanas nosacījumiem. No Tiesai iesniegtajiem lietas materiāliem izriet, ka piegādātājiem bija pienākums iekasēt no galalietotājiem summas, kas tiem bija jāmaksā par *GRDF* sniegtajiem sadales pakalpojumiem, un šīs iekasētās summas pēc tam pārskaitīt *GRDF*. Tomēr piegādātājiem šīs summas bija pienākums pārskaitīt pat gadījumā, kad galalietotājs tās nav samaksājis. Tādējādi, izmantojot starpniecības klauzulu, *GRDF* ir pārnēsis parādu risku uz *Direct énergie*.
- 14 2013. gada 22. jūlijā *Direct énergie*, uzskatīdama, ka starpniecības klauzula ir pretrunā piemērojamajam valsts tiesiskajam regulējumam, vērsās *Comité de règlement des différends et des sanctions* (Strīdu izšķiršanas un sankciju piemērošanas komiteja, turpmāk tekstā – “*Cordis*”). Tā lūdza *Cordis*, pirmkārt, uzdot *GRDF* nodrošināt, lai tās līgumi atbilstu tiesiskajam regulējumam enerģētikas nozarē, un, otrkārt, noteikt tarifu par starpniecības pakalpojumiem, ko piegādātājs ir veicis sistēmas operatora labā saistībā ar vienoto līgumu, kas noslēgts ar galalietotāju. Procesa gaitā *Cordis* uzklusēja *Eni Gas*, kas ir cita uzņēmēj sabiedrība, kura piegādā dabasgāzi.
- 15 Uzskatīdama, ka starpniecības klauzula ir pretrunā piemērojamajam valsts tiesiskajam regulējumam, *Cordis* ar 2014. gada 19. septembra lēmumu uzdeva *GRDF* iesniegt *Direct énergie* “[aplūkotajiem līgumiem pievienotu] papildu vienošanos, kas līgumisko situāciju atgrieztu stāvoklī, kādā tai būtu bijis jābūt, ja [šie līgumi] jau iesākumā būtu bijuši atbilstoši spēkā esošajam tiesiskajam regulējumam”. Turklāt *Cordis* precizēja, ka, ievērojot konkrētajā jomā piemērojamās noilguma termiņus, tās kompetencē ir lemt kopumā par visu laikposmu, uz kuru attiecas tajā iesniegtais strīds, neņemot vērā datumu, kad tas pušu starpā ir radies.
- 16 *GRDF*, *Direct énergie* un *Eni Gas* par šo nolēmumu iesniedza apelācijas sūdzību *cour d'appel de Paris* (Parīzes apelācijas tiesa, Francija).
- 17 Ar 2016. gada 2. jūnija spriedumu *cour d'appel de Paris* būtībā *Cordis* lēmumu atstāja spēkā. Tā uzdeva *GRDF* iesniegt priekšlikumu par aplūkotajiem līgumiem pievienotu papildu vienošanos, kurā būtu noteikts, ka starpniecības klauzula ir uzskatāma par tādu, kas nekad nav pastāvējusi. Papildus šī tiesa uzdeva *GRDF* samaksāt *Direct énergie* taisnīgu un samērīgu atlīdzību atbilstoši ietaupītajām izmaksām par starpniecības pakalpojumiem, kurus *Direct énergie* bija sniegusi saviem klientiem no minēto līgumu parakstīšanas dienas.
- 18 *GRDF* pārsūdzēja šo spriedumu iesniedzējtiesā – *Cour de cassation* (Kasācijas tiesa, Francija). Viens no *GRDF* izvirzītajiem argumentiem sūdzībā par *cour d'appel de Paris* spriedumu būtībā ir apgalvojums, ka Savienības tiesības nepieļaujot, ka *Cordis* pieņemtajam lēmumam varētu būt atpakaļejošs spēks, kas attiektos uz laikposmu pirms strīda rašanās.
- 19 Balstoties uz 2008. gada 13. marta spriedumu *Vereniging Nationaal Overlegorgaan Sociale Werkvoorziening* u.c. (no C-383/06 līdz C-385/06, EU:C:2008:165, 55. punkts), iesniedzējtiesa atgādina, ka Tiesa ir nostiprinājusi tiesiskās drošības principu un atzinusi, ka tas var ņemt pārsvaru pār Savienības tiesību efektivitāti.

20 Šādos apstākļos *Cour de cassation* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

“Vai Direktīva 2009/73 [..], it īpaši tās 41. panta 11. punkts, ir jāinterpretē tādējādi, ka regulatīvajai iestādei, izskatot strīdu, ir jābūt tiesībām pieņemt lēmumu, kas attiecas uz visu tās izskatīšanai iesniegtā strīda periodu, neatkarīgi no dienas, kad domstarpības starp pusēm ir radušās, it īpaši izdarot secinājumus par līguma neatbilstību direktīvas normām lēmumā, kurš attiecas uz visu līguma periodu?”

Par Tiesas kompetenci

21 Tiesas sēdē *GRDF* apgalvoja, ka šis strīds attiecas uz pakalpojumu, ko dabasgāzes piegādātājs ir sniedzis sadales sistēmas operatoram, un ka šāds pabalsts neietilpst Direktīvas 2009/73 piemērošanas jomā. Šajā direktīvā esot reglamentēti tikai tie pakalpojumi, ko dabasgāzes sadales sistēmas operators sniedz piegādātājiem.

22 Šim argumentam nevar piekrist.

23 Direktīvas 2009/73 1. pantā ir noteikts, ka šajā direktīvā ir paredzēti kopīgi noteikumi dabasgāzes pārvadei, sadalei, piegādei un uzglabāšanai. Tajā ir paredzētas normas, kas attiecas uz dabasgāzes nozares organizāciju un darbību, piekļuvi tirgum, kritērijiem un procedūrām, ko piemēro, piešķirot atļaujas dabasgāzes pārvadei, sadalei, piegādei un uzglabāšanai, kā arī uz sistēmu vadīšanu.

24 Atbilstoši Direktīvas 2009/73 32. panta 1. punktā noteiktajam dalībvalstis nodrošina tādas sistēmas ieviešanu, kas visiem tiesīgajiem lietotājiem, tostarp piegādes uzņēmumiem, nodrošina trešo personu piekļuvi sadales sistēmām. Šī sistēma, pamatojoties uz publicētiem tarifiem, tiek piemērota objektīvi un bez sistēmas lietotāju diskriminācijas. Šajā nolūkā šīs direktīvas 41. panta 1. punkta a) un b) apakšpunktā regulatīvajai iestādei ir noteikts pienākums atbilstīgi pārredzamiem kritērijiem noteikt vai apstiprināt sadales tarifus vai to aprēķināšanas metodiku un nodrošināt, ka sadales sistēmas operatori ievēro pienākumus, kas viņiem ar šo direktīvu ir uzlikti. Saskaņā ar šīs pašas direktīvas 41. panta 10. punktu regulatīvā iestāde ir tiesīga prasīt, lai atbilstoši apstākļiem tīkla pārvaldītāji grozītu nosacījumus attiecībā uz pieslēgumu un piekļuvi tīklam, kā arī tarifus. Turklāt atbilstoši Direktīvas 2009/73 41. panta 11. punktam ikvienu personu, kura iebilst pret sadales sistēmas operatoru saistībā ar šajā direktīvā noteiktajiem operatora pienākumiem, var iesniegt sūdzību regulatīvajai iestādei, kas – rīkodamās kā strīdu izšķiršanas iestāde (turpmāk tekstā – “strīdu izšķiršanas iestāde”) – pieņem lēmumu divu mēnešu laikā pēc sūdzības saņemšanas.

25 Tomēr no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka *Cordis* izšķiršanai iesniegtais strīds starp *Direct énergie*, dabasgāzes piegādātāju, un *GRDF*, šīs elektroenerģijas sadales sistēmas operatoru Francijā, būtībā attiecās uz pienākumu, ar kuru *GRDF* – kā nosacījumu *Direct énergie* piekļuvei sadales sistēmai valstī – bija uzdevis *Direct énergie* uzņemties risku par nesamaksātajām summām, kas galalietotājiem ir jāmaksā atbilstoši dabasgāzes sadales tarifam. Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir balstīts uz apsvērumu, ka šāda prakse nav saderīga ar Direktīvas 2009/73 noteikumiem. Līdz ar to šis strīds ietilpst Direktīvas 2009/73 piemērošanas jomā.

26 No iepriekš minētā izriet, ka Tiesas kompetencē ir atbildēt uz uzdoto jautājumu.

Par prejudiciālo jautājumu

27 Vispirms ir jānorāda, ka lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir balstīts uz pieņēmumu, ka tāda līgumiskā prakse, saskaņā ar kuru sadales sistēmas operators – kā nosacījumu piekļuvei sadales sistēmai valstī – uzliek gāzes piegādātājam pienākumu uzņemties risku par nesamaksātajām summām,

kas galalietotājiem ir jāmaksā atbilstoši dabasgāzes sadales tarifam, neatbilst Direktīvas 2009/73 noteikumiem. Ciktāl šis pieņēmums Tiesā nav apstrīdēts, uzdotā jautājuma vērtējums ir balstīts uz minēto premisu.

- 28 Ar savu jautājumu iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Direktīva 2009/73 ir jāinterpretē tādējādi, ka ar to netiek pieļauts, ka šīs direktīvas 41. panta 11. punktā paredzētās strīda izšķiršanas iestādes pieņemta lēmuma iedarbība attiecas uz šajā iestādē izskatīšanai iesniegta strīda pušu situāciju, kas pastāvēja pirms šī strīda rašanās, it īpaši attiecībā uz dabasgāzes pārvades līgumu, ar kuru vienai minētā strīda pusei tiek uzlikts pienākums nodrošināt, lai šis līgums būtu atbilstošs Savienības tiesībām visā līguma darbības periodā.
- 29 Ir jāatgādina, ka saskaņā ar Direktīvas 2009/73 41. panta 11. punktu ikvienai personai, kurai ir kas iebilstams pret sadales sistēmas operatoru saistībā ar šajā direktīvā noteiktajiem operatora pienākumiem, var iesniegt sūdzību regulatīvajai iestādei, kas – rīkodamās kā strīdu izšķiršanas iestāde – pieņem lēmumu divu mēnešu laikā pēc sūdzības saņemšanas.
- 30 Saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru gan no Savienības tiesību vienveidīgas piemērošanas, gan no vienlīdzības principa prasībām izriet, ka Savienības tiesību normas formulējums, kurā nav nevienas tiešas norādes uz dalībvalstu tiesībām, lai noteiktu tās saturu un piemērošanas jomu, visā Savienībā parasti ir interpretējams autonomi un vienveidīgi, ņemot vērā ne vien šīs tiesību normas formulējumu, bet arī tiesību normas kontekstu un attiecīgā tiesiskā regulējuma mērķi (spriedums, 2019. gada 23. maijs, WB, C-658/17, EU:C:2019:444, 50. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 31 Kā to iesniedzējtiesa ir pamatoti konstatējusi, Direktīvas 2009/73 41. panta 11. punkta formulējumā nav precizēts, kāda ir strīdu izšķiršanas iestādes pieņemto lēmumu iedarbība laikā, konkrētāk, vai to iedarbība var attiekties uz laikposmu pirms strīda rašanās.
- 32 Attiecībā uz kontekstu, kurā iekļaujas šī tiesību norma, ir jāatgādina, ka ar Direktīvas 2009/73 41. panta 1. punkta b) apakšpunktu regulatīvajai iestādei ir noteikts uzdevums nodrošināt, ka sadales sistēmu operatori izpilda pienākumus, kas tiem uzlikti šajā direktīvā. Tostarp viens no sistēmas operatora pienākumiem ir no minētās direktīvas 32. panta 1. punkta izrietošais pienākums objektīvi un bez sistēmas lietotāju diskriminācijas nodrošināt trešo personu piekļuvi sadales sistēmām.
- 33 Lai ļautu šīm regulatīvajām iestādēm izpildīt šo uzdevumu, dalībvalstis saskaņā ar Direktīvas 2009/73 41. panta 10. punktu nodrošina, ka šīm iestādēm ir nepieciešamās pilnvaras, tostarp tiesības pieņemt saistošus lēmumus attiecībā uz dabasgāzes uzņēmumiem, lai šie uzņēmumi atbilstoši apstākļiem grozītu nosacījumus attiecībā uz pieslēgumu un piekļuvi tīklam, tostarp, it īpaši, tarifu, lai nodrošinātu nosacījumu samērīgumu un nediskriminējošu piemērošanu.
- 34 Savukārt Direktīvas 2009/73 mērķis ir izveidot dabasgāzes iekšējo tirgu, kurš būtu pilnībā un faktiski atvērts un balstīts uz konkurenci, kurā visi patērētāji var brīvi izvēlēties savus piegādātājus un kurā visi piegādātāji var brīvi piegādāt savus produktus klientiem (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2016. gada 7. septembris, ANODE, C-121/15, EU:C:2016:637, 26. punkts). Lai to sasniegtu, – kā tas izriet no šīs direktīvas 1. panta, – ar to ir paredzēts izveidot kopīgus noteikumus dabasgāzes pārvadei, sadalei, piegādei un uzglabāšanai (šajā nozīmē skat. rīkojumu, 2019. gada 14. maijs, *Acea Energia* u.c., no C-406/17 līdz C-408/17 un C-417/17, nav publicēts, EU:C:2019:404, 54. punkts). Šajā ziņā minētās direktīvas 4., 6., 25. un 40. apsvērumā ir pausta Savienības likumdevēja griba nodrošināt trešo personu nediskriminējošu piekļuvi gāzes sadales sistēmām (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2013. gada 22. oktobris, *Essent* u.c., no C-105/12 līdz C-107/12, EU:C:2013:677, 65. punkts).
- 35 Šajā kontekstā vispirms ir jānoraida *GRDF* arguments, ar kuru tiek apgalvots, ka strīdu izšķiršanas iestādes lēmumi ir administratīvi akti, kas nevar radīt sekas pirms pušu savstarpējā strīda rašanās. Šāda interpretācija būtu pretrunā Direktīvas 2009/73 mērķiem un kaitētu tās lietderīgajai iedarbībai. Tāpat kā Eiropas Komisija ir minējusi rakstveida apsvērumos, ir jāatgādina Tiesas pastāvīgā judikatūra,

saskaņā ar kuru pienākums nodrošināt Savienības tiesību pilnīgu iedarbību, it īpaši, dzēšot pieļautā Savienības tiesību pārkāpuma sekas, ir ne tikai valsts tiesām, bet attiecīgo kompetenču ietvaros arī visām valsts iestādēm, tostarp administratīvajām iestādēm (šajā nozīmē skat. spriedumus, 1990. gada 12. jūnijs, Vācija/Komisija, C-8/88, EU:C:1990:241, 13. punkts; 2004. gada 7. janvāris, *Wells*, C-201/02, EU:C:2004:12, 64. punkts, un 2018. gada 4. decembris, *Minister for Justice and Equality un Commissioner of An Garda Síochána*, C-378/17, EU:C:2018:979, 38. un 39. punkts).

- 36 Turpinot, protams, ir taisnība, ka saskaņā ar Direktīvas 2009/73 41. panta 11. punktu strīdu izšķiršanas iestādei ir jāpieņem lēmums divu mēnešu laikā pēc sūdzības saņemšanas. Tomēr – pretēji tam, ko savos rakstveida apsvērumos apgalvo *GRDF*, – nenozīmē, ka šī iestāde nevar pieņemt lēmumus, kuru sekas attiektos uz laikposmu pirms pušu savstarpējā strīda rašanās. Procesuālajiem termiņiem nav nekādas ietekmes uz strīdu izšķiršanas iestādes pieņemtā lēmuma iespējamo iedarbību laikā.
- 37 Visbeidzot, runājot par ietekmi, kāda ir faktam, ka šajā gadījumā aplūkotie līgumi ir noslēgti pirms Direktīvas 2009/73 stāšanās spēkā, ir jāatgādina, ka ar šo direktīvu netiek izveidota jauna sistēma, bet ar to tiek nodrošināta Direktīvas 2003/55, – kas ar Direktīvu 2009/73 tiek atcelta un aizstāta, – tieša nepārtrauktība. Līdz ar to šai pēdējai minētajai direktīvai ir tie paši mērķi kā Direktīvai 2003/55, un ar to netiek grozīts šīs direktīvas materiālo tiesību normu, it īpaši to normu, kuras attiecas uz piekļuvi sadales sistēmai un kuras ir paredzētas attiecīgi Direktīvas 2003/55 18. pantā un Direktīvas 2009/73 32. pantā, saturs (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2015. gada 26. marts, *Komisija/Moravia Gas Storage*, C-596/13 P, EU:C:2015:203, 37. punkts).
- 38 Šajā gadījumā no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka aplūkotie līgumi tika noslēgti 2005. un 2008. gadā, proti, pēc 2004. gada 1. jūlija, kad saskaņā ar Direktīvas 2003/55 33. panta 1. punktu dalībvalstīs šai direktīvai bija jāstājas spēkā.
- 39 No iepriekš minētā izriet, ka šīs direktīvas 41. panta 11. punktā minētās strīdu izšķiršanas iestādes pieņemta lēmuma sekas attiecas uz šajā iestādē izskatīšanai iesniegta strīda pušu situāciju, kas pušu starpā ir pastāvējusi pirms šī strīda rašanās. Tādējādi ar šo tiesību normu netiek aizliegts pieņemt tādu lēmumu, ar kuru vienai minētā strīda pusei tiek uzlikts pienākums nodrošināt, lai pārvades līgums būtu atbilstošs Savienības tiesībām visā līguma darbības periodā.
- 40 Šādu Direktīvas 2009/73 41. panta 11. punkta interpretāciju nespēj apšaubīt nedz tiesiskās drošības princips, nedz tiesiskās palāvēības aizsardzības princips, uz kuriem *GRDF* ir norādījis.
- 41 Situācijā, kad dalībvalstis nosaka pasākumus Savienības tiesību īstenošanai, tām ir jāievēro vispārējie šo tiesību principi (spriedums, 2018. gada 7. augusts, Ministru kabinets, C-120/17, EU:C:2018:638, 48. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 42 Jāatgādina, ka tiesiskās drošības princips paredz, pirmkārt, ka tiesību normām ir jābūt skaidrām un precīzām un, otrkārt, ka attiecīgajām personām ir jābūt iespējai paredzēt to piemērošanu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2019. gada 11. septembris, *Călin*, C-676/17, EU:C:2019:700, 50. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 43 Šajā ziņā Tiesa, protams, ir nospriedusi, pirmkārt, ka izņēmuma kārtā un primāro tiesiskās noteiktības apsvērumu dēļ Tiesa var noteikt nepiemērošanas seku – kādas rada Savienības tiesību normas piemērošana tām pretrunā esošām valsts tiesībām – īslaicīgu apturēšanu un, otrkārt, ka valsts tiesai – tādos apstākļos, kādus var konstatēt tikai Tiesa, – izņēmuma kārtā var tikt atļauts izmantot valsts tiesību normu, kas tai dod tiesības saglabāt atceltā valsts tiesību akta noteiktu iedarbību, pamatojoties uz primāriem apsvērumiem, kas ir saistīti ar vides aizsardzību un attiecīgās dalībvalsts elektroenerģijas apgādes drošību (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2019. gada 29. jūlijs, *Inter-Environnement Wallonie un Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen*, C-411/17, EU:C:2019:622, 177.–179. punkts).

- 44 Tomēr, pat pieņemot, ka *GRDF* argumentā šāds lūgums būtu ietverts, uzreiz ir jāizslēdz iespēja, ka iesniedzējtiesa varētu ierobežot laikā iedarbību, kādu rada Savienības tiesībām neatbilstoša valsts tiesību akta atcelšana. Iesniedzējtiesa nav minējusi konkrētus apstākļus, kas varētu radīt konkrētus tiesiskās nedrošības riskus, kuri izrietētu no apstākļa, ka *Cordis* lēmumu, kas pieņemti saskaņā ar Direktīvas 2009/73 41. panta 11. punktu, radītās sekas attiecas uz šajā iestādē izskatīšanai iesniegta strīda pušu situāciju, kas pušu starpā ir pastāvējusi pirms šī strīda rašanās (pēc analogijas skat. spriedumu, 2019. gada 27. jūnijs, *Belgisch Syndicaat van Chiropraxie* u.c., C-597/17, EU:C:2019:544, 59. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 45 Visbeidzot, *GRDF* norāda uz tiesiskās palāvības aizsardzības principu, jo šajā gadījumā saimnieciskās darbības subjekti esot varējuši tiesiski paļauties, ka pārvades līgumi, – kas balstīti uz saskaņā ar Direktīvas 2009/73 41. panta 6. punkta a) apakšpunktu *CRE* vadībā un kontrolē veiktu vienošanos par šiem līgumiem, – ir tiesiski.
- 46 Šajā ziņā tiesības atsaukties uz tiesiskās palāvības aizsardzības principu ir ikvienam tiesību subjektam, kuram kāda valsts administratīvā iestāde ir radījusi pamatotas cerības, kas balstītas uz konkrētiem solījumiem, kurus tā viņam esot sniegusi (spriedums, 2018. gada 7. augusts, Ministru kabinets, C-120/17, EU:C:2018:638, 50. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 47 Līdz ar to ir jāpārbauda, vai attiecīgās administratīvas iestādes rīcība ir radījusi attiecīgajam tiesību subjektam pamatotu palāvību, un, ja tas tā ir, jānoskaidro, vai šī palāvība ir atzīstama par tiesisku (spriedums, 2018. gada 7. augusts, Ministru kabinets, C-120/17, EU:C:2018:638, 51. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 48 Tomēr šajā gadījumā, lai arī *GRDF* apgalvo, ka vienošanās par aplūkotajiem līgumiem notika *CRE* vadībā un kontrolē, *GRDF* nav norādījusi uz šīs valsts iestādes sniegtiem konkrētiem solījumiem attiecībā uz pamatlietā aplūkotās starpniecības klauzulas atbilstību.
- 49 Turklāt no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu, kā arī no *Eni gas* iesniegtajiem rakstveida apsvērumiem šķiet izrietam, ka *Cordis*, – kas ir arī Direktīvas 2009/72 37. panta 11. punktā paredzētā strīdu izšķiršanas iestāde elektroenerģijas jomā –, sākot no 2008. gada, elektroenerģijas nozarē ir pieņēmusi lēmumus, kas ir salīdzināmi ar pamatlietā aplūkoto lēmumu attiecībā uz dabasgāzes nozari. Tādējādi – ar nosacījumu, ka iesniedzējtiesa to pārbauda, – *Cordis*, šķiet, ir nolēmusi, ka Direktīva 2009/72 nepieļauj tādu līguma noteikumu, ar kuru elektroenerģijas sadales sistēmas operators nodod elektroenerģijas piegādātājiem risku par nesamaksātajām summām saistībā ar elektroenerģijas sadales tarifu. Šajā ziņā ir jākonstatē, ka Direktīvai 2009/72 un Direktīvai 2009/73 ir vienādi mērķi, tostarp nodrošināt nediskriminējošu piekļuvi elektroenerģijas vai gāzes sadales sistēmām (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2013. gada 22. oktobris, *Essent* u.c., no C-105/12 līdz C-107/12, EU:C:2013:677, 65. punkts).
- 50 Turklāt saskaņā ar Tiesas judikatūru uz tiesiskās palāvības aizsardzības principu nevar atsaukties attiecībā pret precīzu Savienības tiesību akta normu, un tai pretrunā esoša par Savienības tiesību piemērošanu atbildīgās valsts iestādes rīcība nevar tiesību subjektam radīt tiesisko palāvību, ka tas gūs labumu no Savienības tiesībām pretrunā esošas attieksmes (spriedums, 2018. gada 7. augusts, Ministru kabinets, C-120/17, EU:C:2018:638, 52. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 51 Šādos apstākļos šķiet – ar nosacījumu, ka iesniedzējtiesa to pārbauda, – ka regulatīvās iestādes pieņemti akti, proti, sadales nosacījumu, tostarp tarifu, apstiprināšana saskaņā ar Direktīvas 2009/73 41. panta 6. punkta a) apakšpunktu, nevarēja *GRDF* radīt tiesisko palāvību, ka starpniecības klauzula pati par sevi atbilst šajā direktīvā paredzētajam principam, proti, ka sadales tīklam tiek nodrošināta nediskriminējoša piekļuve.

- 52 No iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka uz uzdoto jautājumu ir jāatbild šādi: Direktīva 2009/73 ir jāinterpretē tādējādi, ka ar to netiek aizliegts, ka šīs direktīvas 41. panta 11. punktā minētās strīdu izšķiršanas iestādes pieņemta lēmuma sekas attiecas uz šajā iestādē izskatīšanai iesniegta strīda pušu situāciju, kas pušu starpā ir pastāvējusi pirms šī strīda rašanās, it īpaši attiecībā uz dabasgāzes pārvades līgumu, ar kuru vienai minētā strīda pusei tiek uzlikts pienākums nodrošināt, lai šis līgums būtu atbilstošs Savienības tiesībām visā līguma darbības periodā.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 53 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (otrā palāta) nospriež:

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/73/EK (2009. gada 13. jūlijs) par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz dabasgāzes iekšējo tirgu un par Direktīvas 2003/55/EK atcelšanu ir jāinterpretē tādējādi, ka ar to netiek aizliegts, ka šīs direktīvas 41. panta 11. punktā minētās strīdu izšķiršanas iestādes pieņemta lēmuma sekas attiecas uz šajā iestādē izskatīšanai iesniegta strīda pušu situāciju, kas pušu starpā ir pastāvējusi pirms šī strīda rašanās, it īpaši attiecībā uz dabasgāzes pārvades līgumu, ar kuru vienai minētā strīda pusei tiek uzlikts pienākums nodrošināt, lai šis līgums būtu atbilstošs Savienības tiesībām visā līguma darbības periodā.

[Paraksti]